

Motion till riksdagen 2021/22:4570

av **Fredrik Malm m.fl. (L)**

med anledning av prop. 2021/22:160 Skolans arbete med trygghet och studiero

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa konsekvenstrappor i skolväsendet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa förväntansdokument i skolväsendet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla kravet på skriftlig dokumentation vid lättare disciplinära åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa rutiner för ersättningskrav för elever som begår skadegörelse, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Regeringen föreslår i propositionen åtgärder som syftar till ökad trygghet och studiero i skolväsendet. Liberalerna har under lång tid lyft vikten av att säkerställa att fler elever möts av studiero på lektionerna och känner sig trygga i skolmiljön. Det berör även lärarkåren. Varje dag går över 100 000 lärare till skolan i syfte att förmedla kunskap och utbilda nya generationer. Trots ett stort behov av fler lärare är det för få som söker sig till läraryrket, och för många som lämnar det. Det finns många skäl till det, men en viktig anledning till att många lärare inte trivs med sitt yrke är bristfällig arbetsmiljö. Det kan i sin tur handla om otrygga och stökiga skolor eller att lärare utsätts för glåpord, hot eller våld.

Liberalerna välkomnar förvisso att regeringen har anammat flera liberala ståndpunkter och förslag för ökad trygghet och studiero i skolan. Det gäller exempelvis förslaget om att skolpersonal ska få vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero – även om situationen kräver

att lärare eller annan skolpersonal ingriper fysiskt. Lika välkomna är förslagen som syftar till att göra det enklare för rektor att stänga av elever och att undervisningen ska vara mobilfri.

Däremot menar Liberalerna att flera av propositionens förslag både riskerar, och i något fall även har som uttalat syfte, att öka krav på administration för skolor och dokumentation för lärare. Vi menar i stället att det vore önskvärt att rektorer, lärare och annan skolpersonal fick stärkt frihet att agera utifrån ett tydligt mandat i skollag och styrdokument i arbetet för att upprätthålla studiero och verka för ökad trygghet i skolan.

Liberalerna menar exempelvis att kraven på skriftlig dokumentation för varje disciplinär åtgärd måste förenklas. En lärare ska inte behöva ta fram omfattande skriftliga dokument om vederbörande exempelvis skickar ut en elev som stör undervisningen från klassrummet, utan då måste det vara tillräckligt med en enkel notering. Mer utförlig skriftlig dokumentation bör däremot finnas vid mer kraftfulla åtgärder, exempelvis temporär avstängning. Överlag är både lärares och rektors administrativa börda i form av krav på dokumentation alltför omfattande. Dessutom tenderar krav på dokumentation att leda till alltför omfattande dokumentationer, då lärare och rektorer vill hålla "ryggen fri". Det är därför viktigt att kraven på skriftlig dokumentation förenklas.

För att skolans arbete med trygghet och studiero ska stärkas krävs även lokala krafttag för att stärka exempelvis samverkan mellan socialtjänst och skola. Många utagerande elever har en bakgrund som präglas av social problematik, vilket behöver hanteras genom insatser från flera håll – inte enbart av skolan. Liberalerna ser vikten av insatser i förskolan för att tidigt fånga upp barn som riskerar att hamna efter och därmed förebygga misslyckande i skolan. Även elever med NPF-diagnoser har ett behov av särskilt stöd som behöver tillgodoses.

Sammanfattningsvis finns många faktorer, exempelvis tillgång till elevhälsa, legitimerade lärare och stödinsatser som lärarledd läxhjälp, som gemensamt bidrar till en tryggare skola och mer studiero på lektionerna. Samtidigt finns det ett behov av att vidta åtgärder för att exempelvis stärka lärarnas mandat att hantera elever som stör på lektionerna.

Liberalerna införde ordningsregler i skolan för över tio år sedan. Nu är det hög tid att ta nästa steg. I syfte att tydliggöra för såväl elever och lärare som vårdnadshavare vilka regler som gäller på en skola och vad för konsekvenser regelövertramp får föreslår Liberalerna att alla skolor ska ta fram en konsekvenstrappa. Den ska redovisa vilka konsekvenser regelövertramp medför för eleverna. Det ska vara rektorn som fattar beslut om vilka steg som ska ingå i konsekvenstrappan samt ansvarar för att det finns rutiner för hur de upprätthålls.

Det förekommer att varken elever eller föräldrar respekterar skolans ordningsregler. Ett sätt att motverka det är att låta föräldrar och elever skriva under ett förväntansdokument, av vilket det framgår vilka regler som gäller och vad konsekvenserna är av regelövertramp. Det ska framgå att elever som förstör skolans egendom blir skyldiga att ersätta för de uppkomna skadorna. I dag låter var fjärde skola vårdnadshavare och elever skriva under sådana förväntansdokument. Liberalerna föreslår att alla skolor ska ta fram förväntansdokument som elever och vårdnadshavare ska skriva under.

Under lång tid har det varit vanligt att svenska skolor har varit tillgängliga för alla, med olåsta dörrar och utan att besökare registreras eller kontrolleras på andra sätt. På så sätt har svenska skolor skilt sig från andra skolor internationellt. Skolor är inte en allmän plats, men trots det har flera skolor problem med att ungdomar som inte är

elever på skolor vistas där, vilket kan skapa otrygghet för såväl elever som personal. Brås rapporter om brottsutsatta ungdomar visar exempelvis att skolan eller skolgården är den i särklass vanligaste brottsplatsen för misshandel. Mer än var fjärde tjej uppger att de rent av har hållit sig borta från skolan en hel dag av oro för att utsättas för misshandel. Därför föreslår Liberalerna att skolor ska vara stängda för obehöriga.

Liberalerna menar vidare att det är av stor vikt att vidta åtgärder som stärker lärarnas mandat att agera mot ordningsproblem i skolan utan att samtidigt ålägga lärarna med fler och ytterligare administrativa pålagor. Lärare och rektorer har i dag enligt skollagen ett krav på att alltid dokumentera samtliga fall skriftligt om en disciplinär åtgärd har vidtagits. Det innebär exempelvis att en lärare måste dokumentera om han eller hon skickar ut en elev som stör undervisningen från klassrummet. Överlag är både lärares och rektorers administrativa börda i form av krav på dokumentation alltför omfattande. Dessutom tenderar krav på dokumentation gällande beslut att leda till alltför omfattande dokumentationer, då lärare och rektorer vill hålla ”ryggen fri”. Kravet på skriftlig dokumentation riskerar också att leda till att rektorer och lärare undviker lättare disciplinära åtgärder för att de bedömer kostnaden i form av tid och administration för hög. Således bör kravet på att lärare och rektorer skriftligt ska dokumentera när de vidtar mindre disciplinära åtgärder, som exempelvis när en lärare beslagtar en mobiltelefon eller tillfälligt skickar ut en elev som stör från klassrummet, slopas. Mer omfattande åtgärder, som exempelvis avstängning eller omplacering av elev, ska även fortsättningsvis dokumenteras skriftligt.

Liberalerna ser även med allvar på det stora antalet brott som begås i skolan. Utöver det allvarligaste, dvs. brott som riktas mot andra elever eller skolpersonal, så förekommer det i alltför hög utsträckning att elever förstör skolans egendom genom exempelvis skadegörelse eller vandalisering. Många elever och lärare vittnar om hur eftersatta deras lokaler är, och i flera fall finns exempel på skolor som prioriterar bort upprustning av lokalerna då skadegörelsen är så pass utbredd att förbättringar blir för kortlivade för att prioriteras. Om en elev orsakar materiell skada på en skola och skadan uppstått genom vårdslöshet eller genom avsiktlig skadegörelse kan skolor begära ersättning av eleven eller elevens vårdnadshavare. Många huvudmän och kommuner saknar dock rutiner för att begära ersättning av elever som har begått skadegörelse i skolan. Alla huvudmän borde upprätta rutiner för hantering av ersättningskrav. Av dem bör det även framgå att en elev ska få möjlighet att genom arbete ersätta skadan för att undgå krav på ekonomisk ersättning. Det kan exempelvis innebära att en rektor kan sluta en överenskommelse med en elev och elevens vårdnadshavare om att eleven i fråga själv ska städa bort klotter. Arbetet ska få utföras efter skolans slut eller på lediga dagar och ske under ledning av skolpersonal.

Fredrik Malm (L)

Maria Nilsson (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Mats Persson (L)

Gulan Avci (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)